

Öt éves a Pázmány Péter Egyetem Jogi Kara

BÁNRÉVY GÁBOR

Született 1929-ben. Egyetemi tanár, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának általános dékánhelyettese.

¹Azt, hogy milyen világnézeti és társadalmi igények indokolták a katolikus egyetemen jogi kar létrehozását, a legavatottabb személynek, a Kar alapító dékánjának, Zlinszky János professzornak tanulmányából megismerhették. Zlinszky János: *Jogászképzés a Pázmány Egyetemen*, Vigilia, 1995, 10.

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia által alapított Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karán 1995-ben indult a jogászképzés. Öt év elteltével, 2000 júniusában avattak először jog- és államtudományi doktorokat a Kar Szentkirályi utcai dísztermében, összesen 225 főt.

Miért és miben más ez a Kar, mint az ország többi Állam- és Jogtudományi Kara?¹

Szembeötlő különbség a Kar elnevezése. A többi jogi kar (a debreceni, jelenleg még intézetként működő kivételével) ma is Állam- és Jogtudományi Kar elnevezés alatt működik.

Az elnevezés megváltoztatásának elvi oka volt. A marxista tanítás szerint az állam az uralkodó osztály hatalmi szervezete, a jog pedig csupán az állam által alkotott magatartási szabályok összessége, amelyek betartását az államhatalom — végső soron fizikai kényszer alkalmazásával — biztosítja. Az állam tehát az elsődleges társadalmi jelenség, a jog csupán az állami döntéseket közvetíti. Ezért is változtatták, mert 1950-ben változtatták át a jogi karok elnevezését Jog- és Államtudományi Karról Állam és Jogtudományi Karra.

Amikor 1994 végén felmerült az egyházi egyetemen jogi kar alapításának a gondolata, az alapítók első perctől kezdve, tudatosan Jog- és Államtudományi Kar létrehozásáról gondolkodtak. Ezzel is hangsúlyozták, hogy az elsőbbség mindenképpen a jogot illeti meg, így a jog eszközeivel kell megteremteni a jogállamot, mely mindenki számára biztosítja az alapvető egyéni és kollektív emberi jogokat.

Amikor kidolgoztuk saját felvételi rendszerünket, szem előtt tartottuk, hogy milyen megmérettetések segítenek eldönteni, hogy valaki elhivatott-e a jogász pályára. Az írásbeli alkalmassági felmérés során minden jelölt kap egy feladatlapot, általában olyan újságcikk (vagy annak részlete), amely jogi szempontból értékelhető elemeket tartalmaz. A jelöltnek erről kell hatvan perc alatt, konkrét kérdések segítségével — logikusan felépített, stilisztikailag kifogástalan, átfogó elemzést készítenie. Az értékelés — amely természetesen biztosítja a jelentkező teljes anonimitását — két fordulóban történik. Nem tételes, jogilag helyes választ várunk, hanem azt vizsgáljuk, hogy a jelölt mennyire képes logikusan gondolkodni, egy gondolatsort következetesen végigvezetni; milyen a stílusa, helyesírása, szerkesztési készsége.

Az írásbeli feladat értékelése a legszigorúbb névtelenség mellett történik, a szóbeli alkalmassági vizsgának viszont éppen az a célja, hogy

a felvételi bizottság 15-20 perc alatt fel tudja mérni a jelölt fellépését, intelligenciáját, beszédkésztségét. Többen felvetették, hogy túlságosan szubjektív ez a felvételi rendszer. Ez persze minden olyan, elbeszélgetésen alapuló vizsgára igaz, ahol nem egzakt módon mérhető eredményt kell a jelöltnek nyújtania. A szóbeli bizottságokban egy-egy idősebb, tapasztalt vezető oktató, egy fiatal oktató és a Hallgatói Önkormányzat képviselője vesz részt. Meggyőződésünk szerint olyanok, akik nyugodtan vállalhatják a szubjektivitás „vadját”. Több évre visszamenő vizsgálataink azt mutatják, hogy akik a felvételi során kiemelkedően szerepeltek, általában azok nyújtják később, tanulmányaik, vizsgáik során is a legjobb eredményeket.

Aggódva kell felfigyelnünk a felsőoktatás felvételi rendszerének egységesítésére, amely már a Felsőoktatási törvény 2000. évi XCVII. számú módosításában is megjelent. A törvénymódosítás szerint az egységes felvételi eljárást kormányrendelet fogja meghatározni, és ehhez fog kötődni az állami finanszírozás is. Úgy véljük, hogy ez súlyosan veszélyeztetheti az egyetemi autonómiát.

Feltétlenül megemlíteném azokat a tanulmányi többleteket, amelyeket a Kar nyújt hallgatóinak. A Codex Iuris Canonici (CIC 807. kán.) rendelkezéseire hivatkozva a Katolikus Nevelés Kongregációja 1999. március 25-én kelt dekrétumával a Pázmány Péter Katolikus Egyetemet és vele együtt a Jogtudományi Kart szentszéki alapítású egyetemmé minősítette, és ezzel feljogosította mindazon oktatási tevékenység végzésére, amelyet a katolikus, illetve az egyházi egyetemek folytathatnak. Elsősorban a kánonjogi értelemben vett szent tudományok tartoznak ide. A Kar hallgatói részére már az első évben kötelező stúdium a Bevezetés a keresztény tanításba, amely a katolikus hittételek alapvető teológiai összefoglalását és magyarázatát tartalmazza. Ezt követően hallgatóink három féléven keresztül tanulnak kánonjogot (egyházi alkotmányjogot, vagyonjogot, házasságjogot és némi eljárásjogot). Ide sorolnám még a filozófiai tanulmányokat, különösen az ismeretelmélet és az etika katolikus szemléletű oktatását.²

²Vö.: Zlinszky János: *Keresztény erkölcs és jogászai etika*, Szent István Társulat, Budapest, 1998.

Ugyanez a törekvés érvényesül az ideológiai jellegű egyéb tárgyak oktatásánál. Nehéz lenne pontos határvonalat húzni az ideológikus és a többi szaktárgy között, hiszen még a legegzeztabb, tételes jogi tantárgynak is van ideológiai megalapozása. Kétségtelenül vannak azonban olyan jogi tárgyak, amelyek tipikusan ideológikus, ha úgy tetszik: világnézeti tárgyaknak tekinthetők. Ide tartozik például a jogbölcselet, az államtan, a jogszociológia, de ide tartoznak az olyan kísérleti jelleggel oktatott új tárgyak is, amelyek esetében már az is világnézet kérdése, hogy ilyen tantárgyat lehet-e, kell-e önálló stúdiumként oktatni. Olyan tárgyra gondolok itt, mint például a bioetika, vagy az orvosi jog. A Kar indulása óta törekedett arra, hogy a mai, bonyolult társadalmi és gazdasági követelmények diktálta szakosodás terén már a diploma megszerzése előtt tudjon több-
tárgyismereteket nyújtani azoknak a hallgatóinknak, akik ezt igénylik.

Eredeti elképzelésünk az volt, hogy a diploma megszerzésével együtt valamilyen szakirányú többletismeretek elsajátítását igazoló szakdiplomát is tudjunk hallgatóinknak adni. A jelenlegi képzési jogszabályok azonban ezt így nem teszik lehetővé. Annak viszont nincs akadálya, hogy harmadéves hallgatóink bekapcsolódjanak a Kar által szervezett valamilyen szakirányú posztgraduális képzést nyújtó kurzus munkájába.

A legnehezebb objektív módon választ adni arra a kérdésre, hogy mennyiben sikerült a Karon a más légkört, más szellemiséget megvalósítani? A Kar megalakulása óta nyíltan vallja, hogy világnézetileg elkötelezettek vagyunk. Az állam és az egyház szétválasztásának egyik szükségszerű velejárója, hogy az államnak — és így az állami egyetemeknek és más iskoláknak is — világnézetileg semlegesnek kell lenniük. Ez azonban nem lehet követelmény egy egyházi egyetemmel szemben.

Szépen fejezte ki ezt a kettősséget a Kar alapító dékánja a legelső tanévnyitó alkalmából 1995. szeptember 24-én tartott ünnepi beszédében: „Akármelyik ok vezetett ide, szeretettel köszöntünk. Ha a katolikus egyetemet kerested, tudatosítsd magadban, hogy ez nem máz, nem adottság, hanem feladat! Tőlünk, tanároktól és hallgatóktól katolikus ez az egyetem. Hitünk, reményünk és egyetemes értékrendünk révén. Hisszük, hogy hivatásunk van, reméljük, hogy jobbá tudjuk tenni a társadalmat és meg akarjuk valósítani a vallott értékeket. Ha nem a katolikus egyetem, hanem (csak) a jog- és államtudomány vonzott, akkor is szívesen látunk, de kérjük és elvárjuk, hogy fogadalmad szerint beilleszkedsz egyetemünkbe. Tisztelettel elismered keresztény jellegét, becsületes eszközökkel éred el eredményeidet, társaiddal egyetemben legjobb lehetőség szerint sajátítod el mindazt a tudást, és tapasztalatot, amit a közösség nyújt és méltó lesz az előlegezett bizalomra, amivel fogadunk.”

Azon túlmenően, hogy a tananyagban — amint erre már fentebb utaltam — törekszünk a világnézeti hovatartozást megjeleníteni, a legnagyobb hatása itt is a személyes példamutatásnak van. Oktatóink életvitele, mindennapos megnyilatkozásai nagyobb nevelő erőt jelentenek sok szép szónál. Diákjaink öntevékeny szervezete, a Pázmány Pódium rendszeresen szervez világnézeti előadásokat, kulturális rendezvényeket, amelyek nagy látogatottságnak örvendenek. Hagyományos angol modell alapján szervezzük a tutor rendszert, amelyben felsőéves hallgatók és fiatal oktatók segítik a hozzájuk beosztott kezdőket a beilleszkedésben. A rendszeresebb együttlét alkalmat ad mélyebb, baráti kapcsolatok kiépítésére is. Felépült és a közelmúltban megnyitotta kapuit a Rectori Hivatal és a Kar székházában az egyetemi kápolna.

Befejezésül álljon itt a közismert latin közmondás: *Non scholae, sed vitae discimus!* Most fog majd kiderülni, hogy a társadalom és a szakma hogyan fogadja az első pázmányos jogászgenerációt. Bízunk benne, hogy érdemes volt a sokszor nehezebb utat választani!